

3^ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ **160** ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (σε σύνολο 272) ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2014-2015

Η έρευνα διεξήχθη στα πλαίσια έρευνας μαθητών τριών σχολείων για Ευρωπαϊκό έργο **eTwinning**:

- 1) του **3^{ου} Γενικού Λυκείου Καρδίτσας**/Ελλάδα (δημόσιο σχολείο)
  - 2) του **Αριστοτέλειου Κολεγίου Θεσσαλονίκης**/Ελλάδα (ιδιωτικό σχολείο)
- και
- 3) του **Liceo Tito Lucrezio Caro της Ρώμης**/Ιταλία (δημόσιο σχολείο)

Το θέμα εργασίας των μαθητών αφορά στο σχολείο που ζουν και αυτό που ονειρεύονται.

Οι μαθητές και των τριών σχολείων έκαναν έρευνα μεταξύ των συμμαθητών τους, συγκέντρωσαν από αυτούς ερωτήσεις, αξιολόγησαν τις ερωτήσεις, τις οργάνωσαν σε επτά τομείς και τέλος έδωσαν στο κοινό τους Ερωτηματολόγιο μορφή. Το Ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε ηλεκτρονικά και οι απαντήσεις δόθηκαν ανώνυμα. Ο σχολιασμός των απαντήσεων έγινε από τους ίδιους τους μαθητές και τα συμπεράσματα στα οποία οδήγησε η έρευνά τους είναι ιδιαίτερα σημαντικά.

Ειδικότερα κατά τομέα αξίζει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

Α. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Αναφορικά με τα ισχύοντα **Προγράμματα Σπουδών** το **65%** των μαθητών δηλώνει ότι λίγο ως μέτρια γνωρίζει επαρκή στοιχεία για αυτά, το **75%** των μαθητών δηλώνει ότι είναι καθόλου ως λίγο ικανοποιημένο από αυτά, το **60%** των μαθητών δηλώνει ότι αυτά αρκετά ως πάρα πολύ προωθούν την απομνημόνευση, ενώ το **38%** των μαθητών δηλώνει ότι αρκετά ως πάρα πολύ προωθούν την κριτική σκέψη.

Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι οι μαθητές σε ποσοστό **73%** θεωρούν ότι η Ελληνική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καθόλου ως λίγο μπορεί να ανταγωνιστεί αυτή των Ευρωπαϊκών χωρών, το ίδιο ποσοστό (**73%**) θεωρεί ότι το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας τους καθόλου ως λίγο βοηθά τους μαθητές να επιλέξουν κατάλληλα τη μετεκπαιδευτική τους πορεία (επάγγελμα, πανεπιστήμιο κ.ά.). Ακόμη, ένα ποσοστό **56%** θεωρεί ότι καθόλου ως λίγο το Απολυτήριο Λυκείου μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στο μαθητή να αντεπεξέλθει και να φανεί ανταγωνιστικός στη σημερινή Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας και σε ένα ποσοστό **65%** θεωρούν οι μαθητές ότι καθόλου ως λίγο οι κατευθύνσεις που δίνονται στο Λύκειο καλύπτουν τις απαιτήσεις των επαγγελμάτων του μέλλοντος.

Τέλος, ας επισημανθεί ότι οι μαθητές του Λυκείου σε ένα ποσοστό **28%** θεωρούν ότι πρέπει αρκετά ως πάρα πολύ οι εξετάσεις του σχολείου να συνδέονται με την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ το **46%** αυτών επιλέγει την αποσύνδεση του Λυκείου με την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

B. Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ ΖΟΥΝ

Οι μαθητές σε ποσοστό **74%** υποστηρίζουν ότι το σχολείο σε βαθμό μέτριο ως πάρα πολύ συντελεί στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του μαθητή, το **68%** υποστηρίζει ότι από αρκετά ως πάρα πολύ το περιβάλλον του σχολείου κοινωνικοποιεί τους μαθητές και το **86%** δέχεται αρκετά ως πάρα πολύ ότι στο σχολείο γεννιούνται φιλίες.

Στο σημερινό σχολείο διαπιστώνεται ότι οι μαθητές σε ένα ποσοστό **50%** συμμετέχουν αρκετά ως πάρα πολύ σε ομαδικές εργασίες και το ίδιο ποσοστό (**50%**) θεωρεί ότι η βαθμολόγηση των μαθητών επιδρά στην υπόστασή τους.

Οι μαθητές σε ένα ποσοστό **73%** δηλώνουν ότι οι εχθρικές συμπεριφορές μεταξύ των μαθητών του σχολείου τους υπάρχουν από καθόλου ως μέτρια, σε ποσοστό **71%** δηλώνουν ότι ποτέ ως σπάνια δεν έχουν υπάρξει θύματα/θύτες/παρατηρητές σχολικού εκφοβισμού, ενώ ένα ποσοστό **76%** βαθμολογεί μέτρια ως αρκετά καλή τη συμπεριφορά των μαθητών στο σχολείο του.

Τέλος, αξίζει να επισημανθούν δύο σημεία:

1. Σε ποσοστό **58%** οι μαθητές πιστεύουν ότι καθόλου ως λίγο η χρήση σχολικών στολών θα συντελούσε στην εξάλειψη κοινωνικών διαχωρισμών και

2. Σε ποσοστό **64%** οι μαθητές αισθάνονται ότι καθόλου ως λίγο στο σημερινό σχολείο ο μαθητής νιώθει ευτυχισμένος.

Γ. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι μαθητές σε ποσοστό **85%** πιστεύουν ότι η οργάνωση του σχολείου επηρεάζεται από τις αποφάσεις της Διεύθυνσης μέτρια ως πάρα πολύ και σε ποσοστό **82%** θεωρούν ότι η οργάνωση του σχολείου επηρεάζεται από τις αποφάσεις του Συλλόγου των καθηγητών.

Αναφορικά με το ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα οι μαθητές δηλώνουν σε ένα ποσοστό **67%** ότι καθόλου ως λίγο το εκπαιδευτικό σύστημα τις χώρας τους πληροί τις ανάγκες όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως των ιδιομορφιών τους, σε ποσοστό **52%** έχουν συνειδητοποιήσει ότι στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας γίνονται πολύ συχνά μεταρρυθμίσεις, σε ποσοστό **89%** απαντούν ναι σε μία κατάργηση του ισχύοντος μοντέλου εξετάσεων και τέλος σε ποσοστό **55%** πιστεύουν ότι καθόλου ως λίγο οι μέθοδοι, καθώς και το υλικό διδασκαλίας (π.χ. βιβλία), αναβαθμίζονται όσο απαιτούν οι σύγχρονες ανάγκες.

Αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς, οι μαθητές σε ποσοστό **76%** είναι μέτρια ως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την ενημέρωση που τους παρέχουν αναφορικά με το εκπαιδευτικό σύστημα και τις αλλαγές του. Ακόμη, σε ένα ποσοστό **73%** οι μαθητές δηλώνουν ότι μέτρια ως πάρα πολύ δίνεται η δυνατότητα σε όλους τους να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα και καινοτόμες δράσεις.

Ακόμη, ως υπογραμμιστεί ότι οι μαθητές σε ένα ποσοστό **60%** πιστεύουν ότι από μέτρια ως πάρα πολύ το Υπουργείο Παιδείας θα μπορούσε να λάβει υπόψη του τη γνώμη των μαθητών σε επικείμενες αλλαγές του εκπαιδευτικού συστήματος και ότι σε ενδεχόμενη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση σε ποσοστό **88%** απαντούν ναι στην εισαγωγή μαθημάτων πρακτικής άσκησης στο σχολείο.

Δ. ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ - ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Σχετικά με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου τους οι μαθητές σε ποσοστό **66%** είναι αρκετά ως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τις κτιριακές εγκαταστάσεις του σχολείου τους και σε ποσοστό **70%** ικανοποιημένοι στον ίδιο βαθμό από τον αύλειο χώρο του. Ακόμη, σχετικά με την καθαριότητα που υπάρχει

στους χώρους του σχολείου τους, το **50%** των μαθητών δηλώνει αρκετά ως πάρα πολύ ευχαριστημένο από αυτή, ενώ σε ποσοστό **59%** θεωρούν ότι αρκετά ως πάρα πολύ θα μπορούσαν οι μαθητές να συμμετέχουν στην καθαριότητα και τη διακόσμηση των χώρων διδασκαλίας, ώστε να γίνουν πιο υπεύθυνοι. Επιπλέον, οι μαθητές σε ποσοστό **54%** δηλώνουν αρκετά ως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη θέρμανση στους χειμερινούς μήνες, ενώ για τον κλιματισμό στους θερινούς μήνες, το ποσοστό των μαθητών που είναι αρκετά ως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τον κλιματισμό κατά τους θερινούς μήνες είναι **20%**.

Αναφορικά με τον υπάρχοντα Τεχνολογικό Εξοπλισμό του σχολείου τους, οι μαθητές σε ποσοστό **55%** δηλώνουν λίγο ως μέτρια ικανοποιημένοι, σε ποσοστό **66%** δηλώνουν αρκετά ως πάρα πολύ ότι οι Διαδραστικοί Πίνακες, η χρήση Υπολογιστών και η χρήση του Διαδικτύου στα σχολεία διευκολύνουν τους μαθητές στην κατανόηση τους μαθήματος, ενώ ένα ποσοστό **50%** πιστεύει ότι αρκετά ως πάρα πολύ ο αριθμός των μαθητών στο σχολείο τους επηρεάζει την ομαλή λειτουργία του και κατ' επέκταση του μαθήματος.

Αξίζει να σημειωθούν τρία πράγματα:

1. Οι απαντήσεις των μαθητών για τους χώρους του σχολείου που είναι διαμορφωμένοι για άτομα για ειδικές ανάγκες είναι μοιρασμένες, καθώς το **52%** των μαθητών θεωρεί ότι δεν υπάρχουν.
2. Οι μαθητές σε ποσοστό **64%** θεωρούν αρκετά ως πάρα πολύ απαραίτητη τη λειτουργία Βιβλιοθήκης στο χώρο του σχολείου τους.
3. Οι μαθητές σε ποσοστό **72%** δηλώνουν αρκετά ως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του Κυλικείου του σχολείου τους.

E. ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς, οι μαθητές σε ένα ποσοστό **66%** πιστεύουν ότι αυτοί μέτρια ως πάρα πολύ ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών όσον αφορά τη διδασκαλία, σε ποσοστό **47%** οι μαθητές πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί καθόλου ως λίγο κατανοούν την πίεση που εκείνοι υφίστανται με το ισχύον σύστημα, σε ποσοστό **80%** πιστεύουν μέτρια ως πάρα πολύ ότι οι καθηγητές τους, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες, υλοποιούν δράσεις στο σχολείο τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές σε ένα ποσοστό **68%** αρκετά ως πάρα πολύ νομίζουν ότι θα έπρεπε να γίνεται αξιολόγηση των καθηγητών από τους μαθητές, ενώ ένα ποσοστό **63%** θεωρεί αρκετά ως πάρα πολύ ότι χρειάζεται επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Αναφορικά με τη διδασκαλία, πρέπει να σημειωθεί ότι σε ποσοστό **61%** οι μαθητές θεωρούν λίγο ως μέτρια πως η διδασκαλία των εκπαιδευτικών είναι μαθητοκεντρική, ένα ποσοστό **46%** θεωρεί ότι στο σχολείο τους τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, ένα ποσοστό **75%** πιστεύει ότι αρκετά ως πάρα πολύ ότι θα ήταν χρήσιμα νέα μαθήματα στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Λυκείου, όπως η Ψυχολογία, η Σεξουαλική Αγωγή, η Αγωγή του Πολίτη, κ.λπ. και τέλος, ένα ποσοστό **82%** αρκετά ως πάρα πολύ δηλώνει ότι θα επιθυμούσε εξειδικευμένο καθηγητή για κάθε μάθημα.

Τέλος, οι μαθητές, βαθμολογώντας το επίπεδο της δουλειάς που γίνεται στο δικό τους σχολείο, σε ένα ποσοστό **68%** τη θεωρούν μέτρια ως πάρα πολύ καλή.

ΣΤ. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Οι μαθητές, αναφορικά με το σχολικό πρόγραμμα σε ένα ποσοστό **88%** μέτρια ως πάρα πολύ υποστηρίζουν ότι αυτό τηρείται, σε ένα ποσοστό **83%** μέτρια ως πάρα πολύ θεωρούν ότι τηρείται η έγκαιρη προσέλευση του εκπαιδευτικού προσωπικού στις αίθουσες, σε ένα ποσοστό **79%** μέτρια ως πάρα πολύ πιστεύουν ότι οι μαθητές πρέπει να έχουν και αυτοί ένα λόγο στη διαμόρφωση του σχολικού προγράμματος και τέλος σε ένα ποσοστό **70%** μέτρια ως πάρα πολύ θεωρούν ότι θα έπρεπε να διαρκεί **πέντε ώρες** καθημερινά το λειτουργικό σύστημα ενός σχολείου.

Αναφορικά με τις ποινές στο σχολείο, οι μαθητές υποστηρίζουν σε ποσοστό **58%** ότι καθόλου ως λίγο η ποινή των αποβολών δρα αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων μεταξύ μαθητών και σε ποσοστό **47%** ότι καθόλου ως λίγο τυχόν παράπονα τους εισακούγονται και αντιμετωπίζονται από τους υπεύθυνους της τάξης ή του σχολείου και μέτρια το **33%** αυτών.

Σχετικά με εκδηλώσεις στο σχολείο, εκδηλώσεις ψυχαγωγικού χαρακτήρα (χοροί, διαγωνισμοί, ψυχαγωγικά παιχνίδια κ.ά.), οι μαθητές σε ποσοστό **82%** δηλώνουν ότι μέτρια ως πάρα πολύ αυτές οργανώνονται.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι:

1. Το **66%** των μαθητών δέχεται ότι **πάρα πολύ** είναι αναγκαία η παρακολούθηση φροντιστηριακών μαθημάτων εκτός από την ήδη υπάρχουσα ενδοσχολική διδασκαλία και
2. Το **69%** των μαθητών δέχεται ότι μέτρια ως πάρα πολύ η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας στο σχολείο ωφελεί τους μαθητές περισσότερο στο καθημερινό τους πρόγραμμα παρά τους επιβαρύνει.

Z. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Σχετικά με το σχολείο τους οι μαθητές σε ποσοστό **66%** πιστεύουν ότι αρκετά ως πάρα πολύ τα δημόσια σχολεία παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές από τα ιδιωτικά σε θέματα διδασκαλίας, σε ποσοστό **57%** πιστεύουν ότι αρκετά ως πάρα πολύ πρέπει να υπάρχουν επιτροπές διαχείρισης κρίσεων σαν π.χ. για σεισμό, επιθέσεων στο σχολείο, κ.λπ. και σε ποσοστό **72%** αρκετά ως πάρα πολύ ότι θα έπρεπε να συμμετέχουν ενεργά οι μαθητές στην λειτουργία του σχολείου.

Ακόμη, σε ποσοστό **58%** είναι οι μαθητές μέτρια ως πάρα πολύ θεωρούν τη μόρφωση των εκπαιδευτικών στη χώρα τους αρκετή, ώστε να φέρει σε πέρας τη διαδικασία μόρφωσης των μαθητών.

Σε σχέση με τα μαθήματα, οι μαθητές δηλώνουν σε ποσοστό **67%** ότι μέτρια ως πάρα πολύ το σχολείο τους φροντίζει για την εκμάθηση ξένων γλωσσών, σε ποσοστό **74%** αποδέχονται ότι μέτρια ως πάρα πολύ η έκθεση των μαθητών στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών σε καθημερινή βάση εντείνει το φαινόμενο εξάρτησης των μαθητών-νέων από τα κοινωνικά δίκτυα ολοένα και περισσότερο και σε ποσοστό **69%** αρκετά ως πάρα πολύ οι μαθητές δηλώνουν πως στη Φυσική Αγωγή πρέπει να δίνεται τόση σημασία όση στην ανάπτυξη του πνεύματος.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι οι μαθητές σε ποσοστό **67%** αρκετά ως πάρα πολύ πιστεύουν ότι το σχολείο τους μπορεί να γίνει καλύτερο και σε ποσοστό επίσης **67%** θεωρούν καθόλου ως λίγο πως θα αλλάξει κάτι στο Σχολείο του **2015**.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Μελετώντας προσεχτικά τα αποτελέσματα της έρευνας μεταξύ των μαθητών του 3^{ου} Γενικού Λυκείου Καρδίτσας, αξίζει κάποια σημεία να προσεχθούν ιδιαίτερα.

Αναφορικά με τον πρώτο τομέα, τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών, γενικότερη είναι η απογοήτευση των μαθητών. Φαίνεται να επιθυμούν την αλλαγή τους, χωρίς αυτό απόλυτα να συνεπάγεται την αποσύνδεση του Λυκείου με την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Επιθυμούν τη στροφή των Προγραμμάτων Σπουδών προς άλλη κατεύθυνση, ανάλογη με αυτή των Ευρωπαϊκών Χωρών. Επιθυμητό θα ήταν τα Προγράμματα Σπουδών να καλύπτουν απαιτήσεις του 21^{ου} αιώνα.

Σχετικά με το δεύτερο τομέα, την προσωπικότητα των μαθητών στο σχολείο που ζουν, φαίνεται ότι οι στόχοι της διαμόρφωσης της προσωπικότητάς των μαθητών, της κοινωνικοποίησης τους και της δημιουργίας και ύπαρξης ενός φιλικού κλίματος ανάμεσά τους επιτυγχάνονται. Δυστυχώς όμως, οι μαθητές δε νιώθουν ευτυχισμένοι στο σχολείο που ζουν.

Όσον αφορά τον τρίτο τομέα, την Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος, γενικότερη εμφανίζεται η αρνητική στάση των μαθητών. Έχουν αποδεχτεί το γεγονός των συχνών μεταρρυθμίσεων και επιζητούν μία ακόμη, αλλά προς μία ορθότερη κατεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη το Υπουργείο Παιδείας και τις θέσεις τους και φροντίζοντας για την έγκαιρη και πλήρη ενημέρωσή τους. Οι μαθητές φαίνεται να θεωρούν αναγκαία την κατάργηση του ισχύοντος μοντέλου εξετάσεων και την παράλληλη αναβάθμιση του υλικού διδασκαλίας των μαθημάτων. Καλό θα ήταν, κάνοντας ένα άλλο βήμα, να υπάρχει και πρακτική άσκηση στα πλαίσια του σχολείου.

Σχετικά με τον τέταρτο τομέα, την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου και τις κτιριακές εγκαταστάσεις, φαίνεται ότι οι υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις και οι συνθήκες υγιεινής σε αυτές ικανοποιούν τους μαθητές, αν και θα μπορούσαν να γίνουν βελτιώσεις σε θέματα που σχετίζονται με τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή τη Σχολική Βιβλιοθήκη. Αναγκαίος όμως είναι ένας Τεχνολογικός Εξοπλισμός με Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, Διαδραστικούς Πίνακες, κ.λπ. για τη βελτίωση των συνθηκών μάθησης των μαθητών.

Όσον αφορά τον πέμπτο τομέα, το εκπαιδευτικό προσωπικό και την υπάρχουσα διδασκαλία στο Σχολείο, οι μαθητές φαίνονται να καλύπτονται, αλλά όχι σε μέγιστο βαθμό. Αναγνωρίζουν τις πρωτοβουλίες των καθηγητών τους για δράσεις στο σχολείο και για μία επαρκή διδασκαλία, αλλά θεωρούν ότι η ύπαρξη εξειδικευμένου καθηγητά για κάθε μάθημα, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η

αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ακόμη και από τους ίδιους τους μαθητές, καθώς και η εισαγωγή Νέων Μαθημάτων θα βελτιώναν τη διδασκαλία.

Σχετικά, με τον έκτο τομέα, την Οργάνωση του Σχολείου, φαίνεται ότι οι μαθητές είναι ικανοποιημένοι από τις Εκδηλώσεις Ψυχαγωγικού χαρακτήρα που λαμβάνουν χώρα στο σχολείο τους, την τήρηση του Σχολικού Προγράμματος, την έγκαιρη προσέλευση των καθηγητών στην τάξη και έχουν συνειδητοποιήσει την αξία της διδασκαλίας των Ξένων Γλωσσών. Θα επιθυμούσαν όμως, κι οι ίδιοι να έχουν λόγο στη διαμόρφωση του Σχολικού Προγράμματος. Προσοχή χρειάζεται η θέση των μαθητών ότι η ποιότητα των αποβολών δεν είναι αποτελεσματική, καθώς και η εντύπωσή τους πως δεν έχουν τη δέουσα προσοχή τυχόν παράπονα των μαθητών από τους υπεύθυνους της τάξης ή του σχολείου. Τέλος, πρέπει να καταγραφεί η πεποίθηση των μαθητών ότι **πάρα πολύ** είναι αναγκαία η παρακολούθηση φροντιστηριακών μαθημάτων εκτός από την ήδη υπάρχουσα ενδοσχολική διδασκαλία.

Τέλος, σχετικά με τον έβδομο τομέα, τις γενικές ερωτήσεις, οι μαθητές θεωρούν ότι η διδασκαλία στα Ιδιωτικά Εκπαιδευτήρια είναι διαφοροποιημένη από αυτή στα Δημόσια, ότι οι εκπαιδευτικοί τους χρειάζονται διαρκή μόρφωση, δια βίου μάθηση, ότι το μάθημα της Φυσικής Αγωγής πρέπει να υπάρχει στα Προγράμματα Σπουδών και ότι είναι προς τη σωστή κατεύθυνση η ύπαρξη ομάδων-επιτροπών διαχείρισης θεμάτων-κρίσεων στο σχολείο. Πρέπει όμως, σύμφωνα με απόψεις των ίδιων των μαθητών να συμμετέχουν ενεργά και οι ίδιοι στη λειτουργία του Σχολείου τους. Αξίζει να επισημανθεί και το γεγονός πως οι μαθητές αποδέχονται ότι η έκθεση τους στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών σε καθημερινή βάση εντείνει το φαινόμενο εξάρτησης των μαθητών-νέων από τα κοινωνικά δίκτυα ολοένα και περισσότερο.

Κλείνοντας, επιβάλλεται να επισημανθεί το γεγονός ότι οι μαθητές ονειρεύονται ένα καλύτερο σχολείο και έχουν την πεποίθηση ότι το σχολείο τους μπορεί να γίνει καλύτερο. Όμως, δε βλέπουν κάτι τέτοιο εφικτό άμεσα, μέσα στο 2015. Η επιθυμία για την αλλαγή και το όνειρο ενός καλύτερου σχολείου υπάρχουν, αλλά κάτι τέτοιο φαίνεται να χρειάζεται χρόνο, πάντα σε σχέση με την υπάρχουσα πραγματικότητα.